

El realitzador i l'obra audiovisual

Maria Bestard Luciano

PID_00175269

Universitat Oberta
de Catalunya

www.uoc.edu

Índex

1. El realitzador i l'obra audiovisual.....	5
1.1. Què és una obra audiovisual?	5
1.2. Quines fases té?	5
1.3. Què s'entén per director o realitzador audiovisual?	5
1.4. Què és un projecte audiovisual?	6
1.4.1. El concepte: de què tracta i quines raons tenim per a desenvolupar el projecte?	6
1.4.2. La sinopsi: com és aquest projecte?	8
1.4.3. <i>Timing</i>	9
1.4.4. El guió pilot	9
1.5. Com es produeix?	10
Activitats.....	13
Bibliografia.....	14

1. El realitzador i l'obra audiovisual

1.1. Què és una obra audiovisual?

Una obra audiovisual és un producte (una pel·lícula, un programa de televisió, un spot publicitari, etc.) que resulta de coordinar i compaginar adequadament dos tipus de fonts expressives –les visuals i les sonores– que, amb el suport dels recursos tècnics pertinents, permeten transmetre idees i coneixements, amb els mitjans d'exhibició que correspongui.

Perquè això sigui possible, perquè aquestes dues fonts expressives es posin al servei d'un projecte amb els mitjans de comunicació pertinents, cal seguir tot un procés en el qual intervindran molts professionals –directius, administratius, tècnics i artistes, etc.–, que poden treballar només en una part del procés o en tot.

1.2. Quines fases té?

La realització d'un producte audiovisual s'organitza seguint les tres pautes generals de la producció:

- 1) preproducció,
- 2) producció i
- 3) postproducció.

Aquestes tres fases s'afronten de manera diversa segons la procedència i la vinculació del projecte amb empreses o professionals.

En aquestes fases, el realitzador pren decisions i la seva presència esdevé indispensable. El producte final és el resultat de la planificació que ha dut a terme de les tasques, tant tècniques com creatives, al llarg de tot el procés.

Vegeu al *Manual de realització*

Vegeu el capítol 4 ("Fases de l'obra audiovisual") del manual de realització.

1.3. Què s'entén per director o realitzador audiovisual?

El director o realitzador de l'obra audiovisual és qui planifica, organitza i dirigeix totes les tasques tècniques i creatives necessàries perquè un producte audiovisual es porti a terme, des que té el projecte o guió a les mans i durant tot el procés d'elaboració d'aquest projecte, fins que està en condicions d'exhibir-se.

Vegeu al *Manual de realització*

Vegeu el capítol 1 ("L'obra i el missatge") del manual de realització:

1. L'obra i el missatge
2. Les característiques del missatge
3. Semblances i diferències amb la narració literària
4. El realitzador. L'espectador

Vegeu el capítol 2 ("Antecedents de l'obra audiovisual") del manual de realització.

1. Precedents i evolució
2. Evolució del missatge i dels codis de l'espectador

1.4. Què és un projecte audiovisual?

Un projecte és una idea que es pot dur a terme tenint en compte, bàsicament, les condicions següents:

- Que la idea sigui interessant.
- Que algú la vulgui produir.
- Que tingui un públic interessat i, per tant, una cadena que l'emeti o un productor que n'asseguri la distribució.

Abans que es compleixin aquestes condicions, només tenim la idea.

En molts casos, el realitzador té a les mans un projecte que respon a una idea; en canvi, en d'altres, té una idea que el motivarà a desenvolupar un projecte, seguint unes premisses bàsiques per donar-li la mínima forma exigible. Aquestes premisses són les següents:

- El concepte: de què tracta i quines raons tenim per a desenvolupar el projecte?
- La sinopsi: com és aquest projecte?
- *Timing*
- El guió pilot

1.4.1. El concepte: de què tracta i quines raons tenim per a desenvolupar el projecte?

Quan projectem un audiovisual, hem de tenir clar i poder explicar concisament tot el que a qualsevol cap de programes o productor executiu l'interessarà saber. Aquest concepte, que no ha d'ocupar més d'un full, ha de permetre parlar de tot el projecte i de les pautes que el faran possible.

Exemples de concepte

En són exemples un programa infantil diari de mitja hora de durada per a nens i nenes discapacitats que no entenen bé la llengua, que no juguen igual que els altres, etc.; un programa diari d'un quart d'hora de classes de català per a immigrants africans, que tenen una cultura i unes tradicions molt diferents de les nostres, que se senten desplaçats i els costa molt integrar-se amb la gent, etc.

En aquest full s'aporten els arguments que fan possible que una televisió entri en el projecte. I és el punt de partida del que cal conservar i respectar des del punt de vista dels guions, els repartiments, l'horari d'emissió, la durada, etc.

En la coneguda sèrie *S'ha escrit un crim*, que actualment s'emet a Catalunya regularment en horari de tardes a 8tv, el concepte que es va enviar a la cadena de televisió que la va emetre originàriament és el següent:

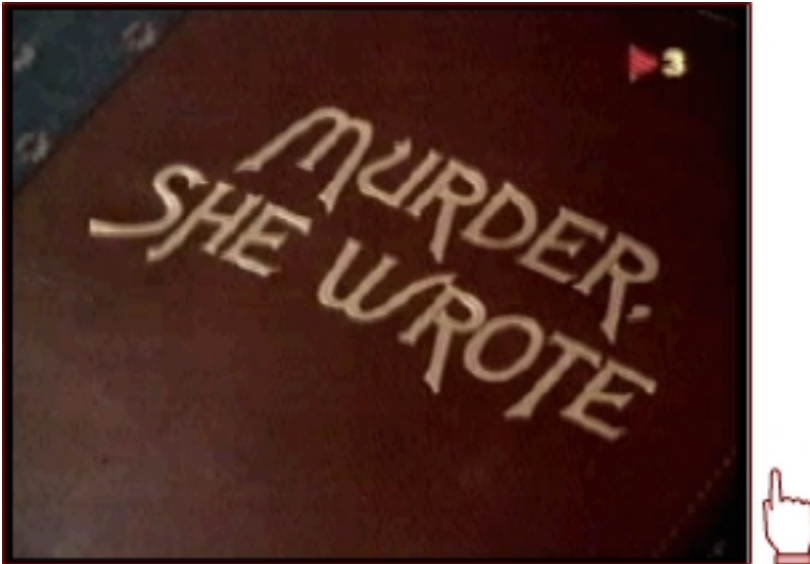
"Angela Lansbury protagoniza el papel de la famosa escritora de novelas de misterio, Jessica Fletcher, cuya predilección por la solución de crímenes la implica, invariablemente, en estrafalarias y pintorescas aventuras. En un tiempo, Jessica fue una viuda que llevaba una vida tranquila en una pequeña población de Maine, pero encontró la fama, y también la aventura, convirtiendo los escritos que pergeñaba para distraerse en una nueva y lucrativa carrera. Se unen a ella un reparto lleno de estrellas y una cadena interminable de sobrinas y sobrinos, a la par que va resolviendo los crímenes más intrigantes con los más excéntricos métodos."

Richard A. Blum; Richard D. Lindheim (1989). *Programación de las cadenas de televisión en horarios de máxima audiencia*. Madrid: IORTV.

Veiem, doncs, que en molt poques paraules s'ha descrit la protagonista amb totes les complexitats que la caracteritzen, s'ha establert l'escenari de l'acció i s'ha definit el to de la sèrie, ja que es destaca la predilecció de Jessica Fletcher per solucionar crims amb mètodes ben excèntrics i estrafolaris. També s'ha parlat de les altres estrelles que hi intervindran i, fins i tot, s'ha posat de manifest el lligam "familiar" que la portarà pels diversos crims que resoldrà (amb la intervenció de nebots i nebodes, etc.), cosa que informa clarament que la sèrie és compatible amb un públic molt ampli en l'horari de tarda.

Si es tracta d'un projecte per a un programa de televisió de no-ficció, cal explicar d'una manera concisa i efectiva els trets principals que poden atreure un cap de programes o un productor executiu, i remarcar el que pot generar més interès a l'audiència i, per tant, al nostre lector. Per exemple, la figura d'un conductor conegut, determinades col·laboracions de personatges fixos o convidats, etc.

La intenció del concepte, que és captar l'interès de l'interlocutor amb un mínim de temps i d'espai, és la mateixa que domina qualsevol capçalera d'un programa de ficció i que s'enganxa, igual que el concepte, al principi de l'obra en qüestió, i aporta una informació atractiva i molt concentrada.

1.4.2. La sinopsi: com és aquest projecte?

El desenvolupament de la sinopsi ha de respondre a la pregunta "com és aquest projecte?". Cal no repetir conceptes, endreçar el discurs i donar tota la informació necessària:

- només es desenvoluparà a plató o també hi haurà exteriors?,
- quin tipus de reportatges es faran?,
- hi haurà públic a plató?,
- com serà el decorat?,
- etc.

També heu de dur a terme una anàlisi breu de les necessitats d'aquest projecte en relació amb les diverses fases de la producció:

- equips tècnic i humà,
- producció interna,
- coproducció,
- necessitats de postproducció,
- etc.

No oblideu que un projecte és determinat en gran mesura per l'horari d'emissió, és a dir, pel tipus d'audiència previsible que tindrà.

En aquesta fase ens hem d'estendre més explicant les característiques del producte, que el diferenciaran d'altres productes similars. Per això, hem de definir:

a) la posada en escena amb el nombre de decorats i la forma que tindran, incloent-hi una planta on se situaran tots els elements i les persones que hi intervindran;

b) el tractament formal i conceptual que generarà una estètica determinada segons el projecte;

c) els enregistraments (en exteriors o només a plató), incorporant-hi guions il·lustrats, fotografies, etc.

La sinopsi pot adoptar formes diferents segons si el producte és un programa de televisió, un anunci, una pel·lícula, un videoclip, etc. Sovint, a la sinopsi caldrà afegir un *timing*, és a dir, l'estructura temporal ordenada que es proposa.

1.4.3. *Timing*

En alguns projectes convé presentar un desglossament horari (*timing*) que ajudarà a entendre el ritme que hi volem donar. Imaginem-nos que es tracta d'un programa de debat sobre temes d'actualitat.

Per exemple, podem indicar el següent:

- 00.00 - 00.10: capçalera i rètols d'entrada (10")
- 00.10 - 01.00: presentació del programa i dels convidats (50")
- 01.00 - 04.00: imatges sobre el tema (3")
- 04.00 - 15.00: debat entre els convidats (11")
- 15.00 - 25.00: intervencions del públic (10")
- Etc.

1.4.4. El guió pilot

Altres projectes requereixen la presentació d'un guió pilot. Aquest guió, que no ha de ser necessàriament el primer de la sèrie, ens servirà de pauta per a concretar aspectes com ara:

- el tipus de diàlegs,
- la redacció de la veu en *off*,
- la relació dels personatges amb els decorats,
- etc.

I per concretar tot el que constitueix el tractament conceptual i formal del producte; també ens servirà per a corregir errors i fer esmenes de base. Es tracta d'un guió normal i corrent, que ha de reflectir tots els elements que ens semblen importants a l'hora de fer la sèrie.

A continuació presentem una mostra del guió pilot de la sèrie *S'ha escrit un crim* que es va enregistrar i emetre al seu dia.

DIRECTOR

(Yendo hacia adelante)

– ¡Oigan, esperen un minuto!

NUEVO ÁNGULO- EL "VESTÍBULO"

Que nos daremos cuenta que es un pasillo de la escuela de bachillerato local. Al fondo puede verse un cartel de gran tamaño anunciando el "Estreno Pre-Broadway" de una "¡Nueva y emocionante obra de misterio!" titulada "¡ALGO HORRIBLE!" presentada por el cuadro de actores de Cabot Cove. El director alcanza a las señoras cuando están llegando a la salida.

DIRECTOR

(a Jessica)

– ¡Espere, señora! ¿Qué es lo que le hizo pensar que el asesino es el tío?

JESSICA

– Oh, ¿es que no lo es? Bueno, pues entonces es que me confundió...

DIRECTOR

– El caso es que **sí** lo es, señora... Ah... Ah...

JESSICA

– Sra. Fletcher. Y esta es la Sra. Hoey –que está a cargo del ponche– y la Sra. Thompson, galletitas y mostachones.

DIRECTOR

– Encantado. Escuche, Sra. Fletcher, alguien le pasó una copia del guión ¿es así?

JESSICA

– Oh, **no**. Pero a mí **me encanta** un buen misterio –y cuando apareció el tío con una corbata distinta después de la fiesta, se la tuvo que cambiar por alguna razón... Y también lo de la llamada de teléfono del juez de instrucción... no podía haber sabido esto a no ser que hubiera oído al médico hablando con el sacerdote y, naturalmente, también todo aquel lío de los billetes de avión... Pero que tonta soy, estoy aquí explicándole **su** obra a **usted!** Lo siento mucho. Vamos señoras. Ya veremos el segundo acto mañana con todos los demás.

Jessica y las otras dos señoras se marchan, dejando al director estupefacto y boquiabierto. Su incredulidad se va tornando lentamente en ira, y se vuelve y camina con largos pasos hacia el auditorio, gritando.

DIRECTOR

– ¡¡George!! ¡¡Búscame a ese idiota de escritor!!

¡Quiero hablar con él... **ahora!**

Richard A. Blum; Richard D. Lindheim (1989). *Programación de las cadenas de televisión en horarios de máxima audiencia*. Madrid: IORTV.

Quan tenim clars tots aquests apartats, podem dir que tenim un projecte entre mans.

1.5. Com es produeix?

Bàsicament, els tipus de producció d'audiovisuals es classifiquen segons el contracte que hi ha entre les empreses productores.

a) Producció pròpia: producció que correspon a una empresa audiovisual que es fa càrrec de les despeses i els beneficis i, per tant, es responsabilitza de tot el procés de producció.

b) Coproducció: producció que s'esdevé quan els beneficis i les despeses es comparteixen, per exemple, entre una productora i un canal de televisió. Hi ha moltes maneres de compartir i cada coproducció té uns contractes en relació amb això. Si es tracta d'una producció associada, es ven el programa a l'estranger i es comparteixen sempre els beneficis entre els dos coproductors; si, simplement, una productora fabrica el producte i es reserva la venda a les altres televisions, cadascuna de les quals té els beneficis al seu país, es poden repartir o no aspectes com el marxandatge (revistes, postals, ninots, clauers, etc.).

c) Producció interna: si l'autor del projecte és una cadena de televisió, és la producció en què el programa es fa majoritàriament amb el personal de la mateixa cadena, fix o contractat, amb els mitjans tècnics i dintre dels seus estudis, i amb uns continguts que tria el seu personal i que hi dóna el vistiplau. És, doncs, una producció pròpia i interna. Això no vol dir que alguns serveis no siguin contractats, com, per exemple, el subministrament de grues, els tràvells, els videomosaics, amb els tècnics corresponents; personal habitual com el mateix presentador, els redactors, l'estilista, el servei de públic convidat, i també qualsevol persona que un dels departaments hagi necessitat un dia particularment ple de programes, com ara personal de reforç a maquillatge.

d) Producció externa: en relació amb una cadena de televisió, és la producció a càrrec íntegrament d'una productora amb qui hi ha un contracte que implica que aquesta s'ocuparà de totes les tasques de producció i la cadena es limitarà a emetre el producte resultant.

e) Producció interna i externa: combinació de la producció interna i la producció externa. És el cas, per exemple, dels programes d'entreteniment, en què es combinen les actuacions i les entrevistes a l'estudi amb reportatges enregistrats a l'exterior. És molt possible que la cadena faci directament tota la producció a l'estudi i encarregui a una productora privada l'enregistrament i l'edició dels exteriors, de manera que combina els dos tipus de producció. També pot ser que aquesta productora contracti un guionista o els serveis d'una altra empresa per il·luminar un espai determinat on hagi d'enregistrar una escena concreta del reportatge.

Si una cadena de televisió o una productora contracta serveis de fora és perquè preveure tots els tipus de producció des del punt de vista tècnic, creatiu, etc. obligaria a disposar d'un excés de mitjans –tècnics i humans– que en molts casos serien improductius, tenint en compte que hi ha empreses especialitzades que garanteixen un bon servei a uns preus molt raonables (il·luminació, efectes especials, estilisme, etc.).

En les cadenes de televisió, hi ha molt personal fix. No passa el mateix amb les productores privades, en què és habitual contractar personal segons el volum de feina que hi ha en un moment determinat. El realitzador sol ser un personatge autònom que treballa per a diverses empreses, encara que la majoria de

projectes només li permetran desenvolupar un programa alhora. La productora tria una persona o una altra tenint en compte els mateixos motius pels quals una cadena assigna un programa a un professional determinat. Interessa que sigui una persona d'experiència reconeguda, que ofereixi garanties a l'hora de lliurar el producte i que estigui familiaritzat amb el tipus de mecànica que haurà d'assolir amb uns mitjans concrets.

En tot cas, la seva feina comença quan ja s'ha aprovat el projecte. El realitzador, de la mateixa manera que el productor, ha d'intervenir en totes les fases de la producció.

Recurs recomanat

Us oferim un projecte que pot servir de referència; correspon a un treball desenvolupat a l'aula de *Realització audiovisual*. Es demanava que els estudiants presentessin el programa *Banda ampla* de TV3, com si es tractés d'un projecte personal.

Projecte de referència:

Dina Pérez Ramos (2010). "Projecte de televisió a partir del programa Banda ampla". A: *Realització audiovisual* (PAC 1). Comunicació Audiovisual (Universitat Oberta de Catalunya).

Activitats

1. Trieu un programa de televisió que us agradi i elaboreu-ne el projecte com si el programa encara no existís i en fóssiu l'autor.
2. Inventeu-vos un programa de televisió que us agradaria que existís. Desenvolpeu el projecte seguint els passos apresos: concepte, sinopsi i *timing*.

Bibliografia

Bestard, Maria (2011). *Manual de realització*. Barcelona: UOC.

Blum, Richard A.; Lindheim, Richard D. (1989). *Programación de las cadenas de televisión en horarios de máxima audiencia*. Madrid: IORTV.

Colom, Ramon (2006). *La indústria de la televisió*. Barcelona: UOC.